

LITERATUUR t.b.v. TMV-examen Zilver

Algemeen

E. Aardewerk, *Tall land Small*, Den Haag 2012

A.L. den Blaauwen, *Nederlands zilver 1580 – 1830*, 's-Gravenhage 1979

S. van Berkum, *Zilverkunst in Nederland*, Gemeentemuseum Den Haag/Zwolle, 2016

J.H. Bertels, *Het ornament in de edelsmeedkunst*, Amsterdam 1956

Cat. tent. Rotterdam en Amersfoort 1975/76

Mensen en zilver, Bijna twee eeuwen werken voor Van Kempen en Begeer, Museum Boymans-van Beuningen, Rotterdam en De Zonnehof, Amersfoort

Th.M. Duyvenené Wit-Klinkhamer en M.H. Gans, *Geschiedenis van het Nederlandse zilver*, Amsterdam 1958

J. Endlich, *Nederlandse zilveren miniatures uit de 17de en 18de eeuw*, Zwolle 2011

J. Endlich en M. van Dam, *Nederlandse zilveren tabaksdozen 1650-1800*, Zwolle 2014

J. Hammes, *Goud, zilver, edelstenen*, Amsterdam 1943

W. Koonings, *De keuring van goud en zilver tijdens het Koninkrijk Holland*, Lochem 1968

A. Krekel-Aalberse, *Modern zilver 1880-1940*, Amsterdam 1989

A. Krekel-Aalberse, W. Voorthuysen, *Zeist Zilver Werken*, Zwolle 2004

J. Luijt, *Het Zilverlexicon voor Nederland en België*, Zwolle 2006

J.R. ter Molen, *Zilver. Catalogus van de voorwerpen van edelmetaal in de collectie van het Museum Boymans van Beuningen*, Rotterdam 1994

J. Pijzel-Domisse, *Nederland dineert. Vier eeuwen Tafelcultuur*. Cat. tent. Haags Gemeentemuseum, Den Haag 2015

J.P. van Rijen, *Martens Mulder Zilvercollectie*, Martens Mulder Stichting, 2018

B.W.G. Wttewaall, *Nederlands Klein Zilver 1650-1880*, Amsterdam 1987

J. Verbeek, *Nederlands zilver 1780-1830*, Lochem 1984

J. Verbeek, *Nederlands zilver 1725-1780*, Lochem 1988

S.M. Voskuil-Groenewegen, J.H.J. Leeuwrik, T.M. Eliëns, *Zilver uit de tijd van de Verenigde Oostindische Compagnie*, Zwolle 1999

Naslagwerken (Nederlandse) steden in de gildetijd:

H.P. ter Avest, *Harlinger zilver*, Harlingen 1996

S.A.C. Begeer, *Zilversmeden van de stad Schoonhoven*, Bilthoven 1980

B.J. van Benthem, *De werkmeesters van Bennewitz en Bonebakker, Amsterdams grootzilver uit de eerste helft van de 19de eeuw*, Zwolle 2005

B.J. van Benthem, *Twee eeuwen Tafelzilver, de Amsterdamse zilversmeden Helweg 1753-1965*, Zwolle 1993

P. Biesboer, *Delfts zilver, goud- en zilversmeden en hun merken 1536-1807*, Zwolle 2020

J. de Bree, *Zeeuws zilver*, Schiedam 1978

H. Breet, *De Dordtse Roos, Zilversmeedkunst in Dordrecht 1495-1807*, Zwolle 2022

A. Bruitsman, *Het Haarlemse Zilversmidsgilde en de Zaanstreek (1500-1800)*, Enschede 2025

Cat. tent. Arnhem 1958
Zilverwerken, Gemeentemuseum Arnhem

Cat. tent. Deventer 1999
Glans langs de IJssel. Zilver uit Zutphen, Deventer, Zwolle en Kampen, Historisch Museum De Waag, Deventer

Cat. tent. Leiden 1977
Leids zilver, Museum De Lakenhal

Cat. tent. Nijmegen 1983
Nijmeegs zilver, Nijmeegs Museum 'Commanderie van Sint-Jan'

Cat. coll. Utrecht 1997
De verzamelingen van het Centraal Museum Utrecht, dl. 4 *Edele en onedele metalen*

J. R. De Lorm, *Amsterdams Goud en Zilver. Catalogi van de Verzameling Kunstnijverheid van het Rijksmuseum*, dl. 3, Zwolle 1999

R.F. van Dijk, *Gorcums zilver*, Gorinchem 1992

P.A.E. Kerckhoffs en J. Luijt, *Duurzame Glans * zilver*, Zwolle 2012

W.E.S.L. Keyser-Schuurman, *Roermonds Zilver*, Venlo 1982 (?)

A.M. Koldewij, *Zilver uit 's-Hertogenbosch*, 's-Hertogenbosch 1985

J.R. ter Molen, *Fries goud en zilver*, 3 dln., Bornmeer/Gorredijk 2014

J.R. ter Molen, *Deventer goud- en zilver smeden. Edelsmeedkunst in een IJsselstad vanaf de middeleeuwen tot de twintigste eeuw*, Zwolle 2025

J. Pijzel-Domisse, *Haags goud en zilver. Edelmetalkunst uit de Hofstad*, Zwolle 2005

J.P. van Rijen, *Zilver en zilversmeden uit de Baronie van Breda*, 2000

J.P. van Rijen en C. Vanwesenbeeck, *Zilver in en rond Bergen op Zoom*, Bergen op Zoom 2017

J.P. van Rijen, *Groninger Keur, Zilver uit Stad en Ommelanden*, Gent 1997

N.I. Schadee, *Gouds zilver van Goudse zilversmeden (tot 1813)*, Gouda 1991

N.I. Schadee, *Zilverschatten, drie eeuwen Rotterdams zilver*, Rotterdam 1991

E. Knol, *Zilver in Groningen*, Groningen 2011

J. Luijt, *Dokkumer, Kollumer en Amelander zilver*, Dokkum 2002

H. Vreeken en A. den Dekker, *Goud en zilver met Amsterdamse keuren: de verzameling van het Amsterdams Historisch Museum*, Zwolle 2003

E.J. Zetteler, *Haarlems zilver*, overzichtstentoonstelling uit de 17de en 18de eeuw in het Frans Hals Museum, Haarlem 1975

Naslagwerken (inter)nationaal, lexicons, merkenboeken etc.:

Beeling, *Nederlands zilver 1600-1813*, 3 dln., Leeuwarden 1979-1986

E. Beauque, *Dictionnaire des Poinçons du XIVe siècle a 1838*, Parijs 1962 e.v.

Bradbury's *Book of Hallmarks*, Sheffield 1988

Bruckmann's *Silberlexikon*, München 1982

K.A. Citroen, *Amsterdamse zilversmeden en hun merken*, Amsterdam 1975

K.A. Citroen, *Valse Zilvermerken in Nederland*, Lochem-Gent 1985

K.A. Citroen, *Haarlemse zilversmeden en hun merken*, Haarlem 1988

K. Citroen, *Dutch Goldsmiths' and Silversmiths' marks and names prior to 1812*, Den Haag 1993

J. Culme, *The Directory of Gold & Silversmiths, Jewellers & Allied Traders 1838-1914 (from the London Assay Office registers)* Vol I, II, Londen 1987

C.B. van Dongen en G. Nieman, *Keurtekens op zak. Historisch overzicht van belasting- en waarborgtekens op edelmetalen voorwerpen vanaf 1795*. Stichting Belastingmuseum Prof. Dr. Van der Poel, Rotterdam 1998

J.W. Frederiks, *Dutch Silver*, 4 dln., 's-Gravenhage 1952-1961

L.B. Gans, *Goud- en zilvermerken van Voet*, Amsterdam 2014

Hallmarks Research Institute, *World Hallmarks*, USA Malibu 2010

C.J. Jackson, *English Goldsmiths and their marks*, Londen 1964

Nederlandse Verantwoordelijkheidstekens sinds 1797, Waarborg Holland, Gouda 1999

H. Newman, *An illustrated dictionary of silverware*, Londen 1987

M. Rosenberg, *Der Goldschmiede merkzeichen*, 4 dln., Frankfurt am Main 1922

H. Seling, *Die Kunst der Augsburger Goldschmiede 1529-1868*. 3 dln. 1980-1994, mit Stephanie Singer: *Die Augsburger Gold- und Silberschmiede 1529-1868: Meister, Marken, Werke*. Erheblich erweiterte und überarbeitete Neuauflage. München 2007

R. Struyck, *Belgische Zilvermerken*, Antwerpen-Weesp 1984

Tardy, *International hallmarks on silver*, 1985/2014

E. Voet, *Merken van Friesche goud- en zilversmeden*, 's-Gravenhage 1932

E. Voet, *Merken van Haagsche goud- en zilversmeden*, 's-Gravenhage 1941

Websites:

Collectie Nederland

Silver Makers Marks

Victoria and Albert Museum, Londen

Metropolitan Museum of Art, New York

Louvre en Musee des Arts et Decorative, Parijs

Grünes Gewölbe, Dresden

Etc.

Bibliotheken:

Koninklijke Bibliotheek, Den Haag; Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven; DIVA, Antwerpen

GJ 30-03-2026